

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum XIV. Literas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

foret, etsi multo tempore continentiam pari consensu cum vxore seruasset, quod sine ratione diceretur, cum nuptias non concubitus, sed consensus faciat, contra hanc tamen partem sensit. *Sanch. lib. 1. de matrim. Diss. 1. n. 5.*

Sin autem mulier mortua sit, antequam in domum viri, cui verbis de presente desponsata erat, deducta fuit, tunc maritus non lucrabitur dotem, ut docet *Abbas. in c. Ex publico. n. 7. de conuers. coniugat. Felin. hic. colum. 5.* cum enim versemur in materiâ exorbitante à communi iure, verba strictam & magis propriam interpretationem habere debent, non autem propriè vxor dici solet, sed magis sponsa, quæ in viri domum nondum deducta est, seu marito non cohabitauit.

3 Not. II. Licet nec fama seu rumor viciniæ, nec ipsa coniugum confessio de intercedente impedimento sufficiat ad diuortium quoad vinculum matrimonii. *c. Super eo. 5. de eo. qui cognouit &c.* tamen si plura talia iuncta sint, ut in casu huius capituli, ubi erant probata indicia, saltem remota fornicationis cum consanguineâ sponsæ, fama viciniæ, confessio viri, alioqui propendentis ad sponsam ducendam, sufficienter animum iudicis informare possunt ad iudicandum, subesse impedimentum dirimens affinitatis, ita *gloss. hic. & in cap. Si duo. 14. verb. confissi. causa. 35. quest. 6.*

Nota III. Allegans propriam turpitudinem auditur, si anime periculum vertatur, ita *glossa hic. verb. præcognitam.*

CAPITULUM XIV.

Literas.

PARAPHRASIS.

Episcopus Altifiodorensis quosdam ob hæresis crimen impetebat, ex quibus unus erat G. Pontifex causam delegauit duo-

bus; in quos deinde partes tanquam arbitros sub certâ penâ compromiserunt, reseruata tamen ipsis potestate delegatâ, coram his arbitris G. hæresin confessus est, fratrem quoque suum eidem sceleri obnoxium denuntiavit, postea verò cum dictus frater coram Bituricensi Episcopo tanquam de hæresi suspectus se purgare deberet, ipsemet G. compurgator eius exitit: quamobrem Innocent. III. illum de hæresi suspectum habuit, quia quod antea dixerat, postea negauit, & vel ante mendacium dixerat, asserendo fratrem hæreticum esse, vel postea periurium commisit, illud ipsum negando, quia verò credibile non est, illum eo tempore (maximè contra proprium fratrem) cum Zelo fidei catholicæ accensus erat, tam grauitè mentitum esse, præsumendum est eum postea peierasse, cum fratrem purgauit, sed quia Papa noluit illum propter solam quamuis vehementem suspicionem de graui crimine condemnare, mandat iudicibus, ut præter juratoriam cautionem, aliam insuper recipiant securitatem de penâ temporali soluenda, nisi penitentiam sibi iniunctam peregerit, & ita ex penitentia acta apparebit, num in tenebris in luce ambulet, & num verè penitens sit, quòd si appareat verè catholicum esse, ipsum defendant, sin minus, ut hæreticum condemnent.

SUMMARIUM.

1. Partes possunt compromittere in iudices delegatos, imò etiam in iudicem Ordinarium in civilibus, non autem criminalibus.
2. Presumptio vna tollitur per alteram contrariam vehementiorem.
3. Ex solis presumptionibus non facillè aliquis de graui crimine damnandus est.

Not. I. Partes contendentes compromittere possunt in iudices delegatos, imò etiam

etiam in iudicem ordinarium *cap. Olim.* & inferuit tale compromissum ad hoc, ut iudex deinde recusari non possit.

Procedit verò hoc dictum, si agatur civiliter, seu ad partium interesse, non item si agatur criminaliter de crimine famoso. *l. Non distinguemus 32. §. Julianus.*

Quare aliqui existimant Episcopum hinc iudicium civile instituisse contra G. v. g. ad bonorum confiscationem propter hæresin, sed G. appellasse ad Papam, qui partibus iudices delegavit, in quos postea vt arbitros compromiserunt.

Porro, quòd conditio adiecta fuerat: reseruata iudicandi potestate: ea adiectio parum operabatur, quia talis conditio de jure inest, quandoquidem per compromissum iudicis potestas non extinguitur, vt docet *gl. margin. & alij DD. in c. Significantiibus. 38. de offic. & potest. iud. deleg. verb. Demum,* & addit *Abbas hinc* quòd iudex, à quo partes recesserunt, sententiam, seu laudum eius rejiciendo, postea à aliam & contrariam priori sententiam ex allegatis coram ipso ferre possit. Quà simili ratione ait *gl. in c. Cum inter 21. verb. Confirmavit. de Elect.* si Archiepiscopus per compromissum aliquem è capitulo elegit in Episcopum, quem deinde spectato jure antiquo confirmare debet, si idoneus sit, quòd electionem rescindere possit, probato impedimento, & ita venire contra proprium factum, quatenus in diverso jure ac veluti diversas personas sustinendo procedit.

2 Not. II. Si indicia & præsumptiones in partem vtramque concurrant, iudex adhaerebit vehementiori, ideòque præsumptio vna alià contrarià vehementiore præsumptione tollitur, vt notant *Legistæ in l. Divus. 7.* Exemplum est hinc: Præsumptio erat ratione juramenti, quòd verum diceret G. expurgando fratrem, licet prius eundem dixerit hæreticum; quia dicto jurato quamvis posterius edito plus credendum, quam dicto non jurato. Veruntamen Pontifex confiderato, quòd G. cum fratrem denuntiaret, tam erga ipsum amore fraterno, quam erga Ecclesiam rectè affectus fuerit, potius

præsumit illum verum tunc dixisse sine juramento, quam postea cum juramento.

3 Not. III. Ex solis præsumptionibus non facile aliquis de graui crimine damnandus est, quia in criminalibus probationes esse debent indubitata, & luce meridiana clariore. *l. ult. Cod. de probat.*

4 Not. IV. Ex animi, motumque compositione, quam aliquis in agenda penitentia præ se fert, iudicium fieri potest, num verè penitens sit, an verò fictè, ideòque relapsurus videatur.

CAPITVLVM XV.

Cum in iuventute.

PARAPHRASIS.

Rex Vngariæ Quinque-Ecclesiensem Episcopum denuntiavit Innoc. III. quòd incestum cum propria nepte commiserit, idque scandalum ex regno tolli postulauit, sed Papa rescribit, leuiter credendum non esse, quòd Episcopus, qui in iuventute suà tam modestus & providus fuerat, vt à sede Apostolicà mernerit pallio condecorari, in senectute hoc facinus admiserit, cum frequentius accidat, vt tale vitium, si in iuventute contractum sit, in senectute expietur, neque item credibile est, quòd vir scientià instructus, tam abominabile scelus committat, cum ex ethnicorum quoque sententia naturale scædus inter huiusmodi personas nihil criminis tam scædi suspicari permittat, quàm obrem cum dicti regis suggestio non de radice charitatis procedere videatur, non vult Innocentius aures præbere, nihilominus mandat Auriensi Episcopo, vt à Coëpiscopis cautè indaget, num tale à Quinque-Ecclesiensi Episcopo facinus commissum credant, hi verò Episcopi postea eundem Quinque-Ecclesiensem, de honestate morum multimodè commendârunt.

SUMMARIVM.

1. Ex dignitate & privilegiis personæ collatis Præsumptio fieri potest de eius virtute.

2. 2. 3

2. Na